

ՀԱՅԱՍՏԱՆ STEPS ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՏԱԳՈՏՈՒԹՅՈՒՆ, 2016 ԾԽԱԽՈՏԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄ

ԱՀԿ STEPS հետապոտությունը ոչ վարակիչ հիվանդությունների (ՈՎՀ) ռիսկի գործոնների (ՌԳ) վերաբերյալ տվյալների հավաքագրման, վերլուծության և հրապարակման ստանդարտացված մեթոդ է: Գործիքի օգտությամբ հավաքագրվում են տվյալներ ՌԳ-ի գնահատման և ՈՎՀ-ի վերաբերյալ, որոնցով պայմանավորված է ՈՎՀ բեռը: Դրանց թվում են ծխախոտի օգտագործումը, ակոհոլի վնասակար չարաշահումը, անառողջ սնունդը, անբավարար ֆիզիկական ակտիվությունը, մարմնի ավելցուկային քաշը և ճարպակալումը, պարկերակային բարձր ճնշումը և արյան մեջ քոլեստերինի և գլյուկոզի բարձր մակարդակները, աղի օգտագործման օրական չափաքանակը:

STEPS հետապոտության տվյալները կարող են օգտագործվել երկրների կողմից առանձին ՌԳ-ի նվազեցման ուղղված գլոբալ նպատակների իրականացման մոնիթորինգի նպատակով:

STEPS հետապոտության ծխախոտի օգտագործման ցուցանիշները կարող են օգտագործվել ծխախոտի դեմ պայքարի գործող քաղաքականությունները, ծրագրերը գնահատելու և վերահսկելու նպատակով:*

ՀՀ-ում ՈՎՀ-ի ռիսկի գործոնների STEPS հետապոտությունն անցկացվել է 2016թ-ի սեպտեմբեր-դեկտեմբեր ժամանակահատվածում: Հետապոտությունն անցկացվել է 18-69 տարեկան բնակչության շրջանում: Տվյալ տարիքային խմբի համար ներկայացուցչական տվյալներ ստանալու նպատակով կիրառվել է կլաստերային ընտրանք: Հետապոտության աշխատանքներն իրականացվել և համակարգվել են ԱՀԿ-ի և ՀՀ ԱՆ ակադ. Ս. Ավդալբեկյանի անվան Առողջապահության ազգային ինստիտուտի կողմից: Հարցմանը մասնակցել է ընդհանուր թվով 2349 մարդ:

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿԵՏԵՐ

ԾԽԱԽՈՏԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄ

- Տղամարդկանց 51.5%, կանանց 1.8%, հարցվածների ընդամենը 27.8% ներկայում օգտագործում են ծխախոտ:
- Տղամարդկանց 0.5%, կանանց 0.0% և ընդամենը 0.2% ներկայում օգտագործում են անծուխ ծխախոտ:

ԴԱԳՈՐԵՅՈՒՄ

- Ներկայում ծխախոտ օգտագործող տասից 3-ը փորձել են դադարեցնել ծխելը վերջին 12 ամիսների ընթացքում:
- Ներկայում ծխախոտ օգտագործող տասից 3-ը ծխելը դադարեցնելու վերաբերյալ խորհրդատվություն են ստացել բուժաշխատողի կողմից վերջին 12 ամիսների ընթացքում:

ԼՐԱՏՎԱՄԻՋՈՆՆԵՐ

- Տասից 4-ը լսել կամ տեսել են հակածխախոտային տեղեկատվություն հեռուստատեսությամբ կամ ռադիոյով:
- Ներկայում ծխող 10 մարդուց 3-ը մտածել են ծխելը դադարեցնելու մասին՝ ծխախոտի տուփի վրա փակցված նախապզուռացման տեքստը կարդալուց հետո:
- Տասից 2-ը տեսել են ծխախոտի իրացման/խրախուսման միջոցառում ծխախոտի վաճառքի կետում:
- Տասից 1-ը տեսել է ծխախոտի խրախուսմանն ուղղված միջոցառումներ:

ԾԽԱԽՈՏԻ ԵՐԿՐՈՐԴԱՅԻՆ ԾՈՒՆ

- 26.6%-ը ենթարկվում է ծխախոտի երկրորդային ծխի ազդեցությանը աշխատավայրում:
- 56.4%-ը ենթարկվում է ծխախոտի երկրորդային ծխի ազդեցությանը տանը:

ԷԿՈՆՈՄԻԿԱ

Գործարանային արտադրության ծխախոտի իրացման միջին ամսական ծախսը կազմում է 15,460 ՀՀ դրամ:

Այս տեղեկանքում ներկայացված տվյալները վերաբերում են միայն ծխախոտի օգտագործման առանձին ցուցանիշների: Հետապոտության շրջանակներում հավաքագրված ծխախոտի օգտագործման կամ ՈՎՀ-ի այլ ռիսկի գործոնների վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկությունների համար տես ստորև աղբյուրները:

*Ծխախոտի օգտագործման վերաբերյալ հարցերը վերցվել են` Հարցումների անցկացման նպատակով ծխախոտի օգտագործման վերաբերյալ հարցաշարից (TQS): <http://www.who.int/tobacco/publications/surveillance/tqs/en/>

18-69 տարեկանների արդյունքներ	Ընդամենը % (95% վի)	Տղամարդ % (95% վի)	Կին % (95% վի)
Ծխախոտի օգտագործում			
Ներկայում ծխախոտ օգտագործողներ (ծխով և/կամ անծուխ) ¹			
Ներկայում ծխախոտ օգտագործողներ	28.0 (25.3-30.6)	51.7 (47.5-55.8)	1.8 (1.1-2.5)
Ներկայում ամեն օր ծխախոտ օգտագործողներ	26.9 (24.4-29.5)	49.9 (45.7-54.1)	1.6 (1.0-2.3)
Ներկայում ծխախոտի օգտագործում			
Ներկայում ծխախոտ օգտագործողներ	27.9 (25.2-30.5)	51.5 (47.3-55.6)	1.8 (1.1-2.5)
Ներկայում գլանակներ ծխողներ ²	26.2 (23.6-28.7)	48.5 (44.4-52.7)	1.7 (1.0-2.3)
Ներկայում ամենօր ծխախոտ օգտագործողներ	26.9 (24.4-29.4)	49.9 (45.7-54.1)	1.6 (1.0-2.3)
Ներկայում ամեն օր գլանակ ծխողներ ²	25.3 (22.8-27.7)	46.8 (42.5-51.2)	1.6 (0.9-2.1)
Ծխելն սկսելու միջին տարիքը (քանի տարեկանում)	18.1 (17.7-18.5)	17.9 (17.5-18.3)	26.2 (22.1-29.4)
Օրական օգտագործվող գլանակների միջին թիվը (ամեն օր ծխողների շրջանում)	24.4 (23.1-25.7)	24.6 (23.3-26.0)	17.4 (11.7-23.0)

1. Ծխողներ` ծխախոտի ամենօրյա կամ ավելի հաճախակի օգտագործում:
2. Գործարանային արտադրության ծխախոտի գլանակներ և ձեռքով փաթեթավորված գլանակներ: Տեղայնացված է տվյալ երկրում կիրառվող ծխախոտային արտադրանքի այլ տեսակների:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ STEPS ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՏԱԿՈՏՈՒԹՅՈՒՆ, 2016 ԾԽԱԽՈՏԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄ

18-69 տարեկանների արդյունքներ	Ընդամենը % (95% վի)	Տղամարդ % (95% վի)	Կին % (95% վի)
Ներկայում ծխախոտ չօգտագործողներ (ծխող և/կամ անծխ)¹			
Նախկինում ծխախոտ օգտագործածներ³	7.9 (6.2-9.5)	14.2 (11.1-17.3)	0.9 (0.4-1.4)
Նախկինում ծխախոտ ծխողներ⁴	7.7 (6.1-9.3)	14.0 (10.9-17.1)	0.8 (0.3-1.2)
Երբեք չեն օգտագործել	64.2 (61.5-66.8)	34.1 (30.0-38.2)	97.3 (96.4-98.2)
Ենթարկվում են երկրորդային ծխի ազդեցությանը			
Տանը ծխախոտի երկրորդային ծխի ազդեցությանը ենթարկվող չափահասներ*	56.4 (52.2-60.5)	58.4 (52.3-64.5)	54.1 (50.4-57.8)
Աշխատավայրում փակ տարածքում ծխախոտի երկրորդային ծխի ազդեցությանը ենթարկվող չափահասներ*	26.6 (22.5-30.7)	31.8 (25.4-38.2)	20.6 (16.7-24.5)
Ծխելը դադարեցնողներ			
Ներկայում ծխողներ, ովքեր փորձել են ծխելը դադարեցնել անցած 12 ամսվա ընթացքում	34.5 (29.2-39.7)	34.0 (28.6-39.4)	47.8 (27.9-67.6)
Ներկայում ծխողներ, ում բուժաշխատողը խորհուրդ է տվել ծխելը դադարեցնել անցած 12 ամսվա ընթացքում⁵	29.5 (22.7-36.3)	29.2 (22.3-36.2)	39.0 (14.5-63.5)
Առողջության համար վնասակարության մասին նախազգուշացումներ			
Ներկայում ծխողներ, ովքեր մտածել են ծխելը դադարեցնելու մասին՝ ծխախոտի տուփի վրա փակցված նախազգուշացումը կարդալուց հետո*	28.3 (21.9-34.7)	28.4 (21.8-35.1)	22.1 (6.9-37.3)
Չափահասներ, ովքեր տեսել են հակածխախոտային տեղեկատվություն հեռուստատեսությամբ*	42.7 (39.2-46.1)	41.5 (36.5-46.6)	43.9 (40.2-47.6)
Չափահասներ, ովքեր լսել են հակածխախոտային տեղեկատվություն ռադիոյով*	8.9 (6.2-11.2)	10.6 (6.0-15.2)	6.9 (4.9-8.8)
Չափահասներ, ովքեր տեսել են հակածխախոտային տեղեկատվություն թերթերում կամ ամսագրերում*	24.9 (21.9-27.8)	23.8 (19.3-28.3)	26.0 (23.0-28.9)
Ծխախոտի գովազդ կամ խրախուսում			
Չափահասներ, ովքեր ակնատես են եղել ծխախոտի իրացման միջոցառումների դրանց վաճառքի կետերում*	16.0 (12.9-19.0)	18.4 (13.0-23.7)	13.3 (11.0-15.6)
Չափահասներ, ովքեր ակնատես են եղել ծխախոտի խրախուսման որևէ միջոցառման*	14.0 (11.2-16.7)	20.0 (15.2-24.7)	7.1 (5.4-8.8)
Էկոնոմիկա		Տեղական արժույթով (ՀՀ դրամ)	
Գործարանային արտադրության 20 գլանակի վրա միջինում ծախսված գումարը		449.8(375.0-524.6)	
Գործարանային արտադրության ծխախոտի վրա միջինում ծախսված գումարը		15460.0(12371.1-18548.8)	
Գործարանային արտադրության գլանակների 100 տուփի վրա կատարված ծախսը որպես մեկ մարդու հաշվով ՀՆԱ տոկոսը (2016)⁶		2.5%	

1. Ծխողներ՝ ծխախոտի ամենօրյա կամ ավելի հաճախակի օգտագործում:
 3. Ներկայում չօգտագործողներ:
 4. Ներկայում չծխողներ:
 5. Երբեք չեն օգտվել են բուժաշխատողի խորհրդատվությունից՝ վերջին 12 ամսվա ընթացքում:
 6. (ԱՎԾ, 2016թ):
- * Վերջին 30 օրվա ընթացքում:

- Խրախուսման միջոցառումներից են՝ ծխախոտի նմուշների անվճար տրամադրումը, ծխախոտի ինքնարժեքով վաճառքը, ծխախոտի կտրոնների տրամադրումը, ծխախոտ գնելու դեպքում նվերներ տալը, ծխախոտի ապրանքանիշով կամ խորհրդանիշով հագուստի կամ այլ ապրանքների խրախուսումը փոստով:
- Հետապոտության շրջանակում չափահաս են համարվել 18-69 տարեկան անձինք:
- Տվյալները կշռվել են հանրապետության տարածքում 18-69 տարեկան բոլոր կանանց և տղամարդկանց համար ներկայացուցչական լինելու նպատակով:
- Հետապոտության համար խորհրդատվական օգնություն ցուցաբերվել է ԱՀԿ-ի կողմից:

**Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել
ՀՀ-ում STEPS հետապոտության համակարգողներին՝
Ալեքսանդր Բապարյան (info@nih.am)
Դիանա Անդրեասյան (dandreasyan@nih.am)**